

Çin'e 27 yıl aradan sonra başbakan düzeyinde ilk ziyaret

Osman Erol Pekin, Cihan
08/04/2012

Türkiye-Çin ilişkileri, Başbakan Tayyip Erdoğan'ın tarihî ziyaretiyle büyük bir ivme kazanacak.

27 yıl aradan sonra Çin'e giden ilk Türk başbakanı olan Erdoğan, 5 bakan, kalabalık bir işadamı heyeti ve 60'ı aşkın basın mensubuyla çıktığı seyahatte başkent Pekin'in yanı sıra Şanghay ve Şincan Uygur Özerk Bölgesi'ni de ziyaret edecek.

Başbakan, temaslarına iki ülke arasında en hassas konu olan Uygur Türklerinin yoğun yaşadığı bölgeden başlayacak. Erdoğan, Urumçi'de yetkililerle görüştüğünden sonra burada kurulması planlanan Türk sanayi bölgesi ve Büyük Cami'yi ziyaret edecek. Çin'deki ilk durağın Şincan'ın başkenti Urumçi olması büyük önem taşıyor. Ziyaret, Urumçi'nin Türk-Çin ilişkilerinde köprü olması konusunda iki tarafın vardığı mutabakatı gösteriyor. Bu durum, aynı zamanda, bölgede Temmuz 2009'da Uygur Türkleri ile Han kökenli Çinliler arasında yaşanan etnik çatışmalar sonrası gerilen ilişkilerin normalleşmesi olarak yorumlanıyor. Erdoğan da yola çıkmadan önce yaptığı açıklamada, Çin'deki soydaşların entegrasyon içerisinde zulme uğramadan yaşamasına yönelik adımlar atılması gerektiğini ifade etti.

Çin'in yüzölçümü bakımından en büyük eyalet düzeyindeki idari bölgesi olan 20 milyon nüfuslu Sincan'da 8 milyon Uygur Türkü yaşıyor. Başbakan Erdoğan, Urumçi'den sonra başkent Pekin'e geçerek Devlet Başkanı Hu Jintao, ülkenin müstakbel lideri olarak görülen yardımcısı Xi Jinping, Çin Başbakanı Wen Jiabao ile görüşecek. Temasları sırasında nükleer işbirliği, yatırımların karşılıklı teşviki ve korunması niyet bildirgesi, demiryolları arasında işbirliği protokolü gibi bir dizi anlaşmalara imza atılacak. Devletler arasındaki anlaşmalara ek olarak özel sektör arasında da kömür, enerji, ulaştırma alanlarında pek çok yeni işbirliği projeleri gündeme gelecek.

Ziyaret sırasında ikili ilişkilerin yanı sıra Suriye krizi ve İran nükleer sorunu da gündeme gelecek. Çin, Suriye konusunda Rusya ile birlikte BM tasarısına karşı çıkmıştı. Pekin'de iş forumuna katılacak olan Erdoğan, ardından Çin'in finans merkezi ve en büyük şehri Şanghay'a geçerek önde gelen şirketlerin CEO'larıyla bir araya gelecek ve Çinli şirketleri Türkiye'ye yatırıma çağırarak. Erdoğan burada ayrıca bir üniversitenin Türkçe bölümünün açılışını yapacak, Şanghay'daki bir camiye ziyaret ederek Çin gezisini tamamlayacak.

Çin ile Türkiye arasında 2001'de 900 milyon dolar olan ticaret hacmi, 2011'de ise 24,2 milyar dolara ulaştı. Bu rakamın yıl sonuna kadar 30 milyar dolara ulaşması bekleniyor. Çin, son 10 yıllık dönemde kaydedilen gelişmeler sonucu, Türkiye'nin Almanya ve Rusya ile birlikte en önemli üçüncü ticaret ortağı haline geldi. Ancak Çin lehine aşırı ticaret dengesizliği mevcut. Bunun telafi edilmesi amacıyla karşılıklı önlemler alınmasının bu ziyaret sırasında gündeme gelmesi bekleniyor. Geçen yıl Çin'e 22 milyar dolarlık açık veren Türkiye bu kapsamda Çin'den yeni açılımlar talep edecek.

Pekin yönetimi, bu ziyarette Başbakan Erdoğan'dan 'tek Çin' ilkesi ile Pekin'in, "terörizm, bölücülük ve aşırı dincilik" olarak gördüğü "üç kötü güç" konularında destek isteyecek. Çin, Batı Asya ve Kuzey Afrika'da stratejik işbirliği kurduğu ilk ülke olan Türkiye'nin son yıllardaki yükselişini yakından takip ediyor. Başbakan Wen'in 2010 yılındaki Türkiye ziyaretinde stratejik işbirliği ilişkisi başlatılmış ve Xi'nin bu yılın başında yaptığı ziyarette de önemli mesafe alınmıştı. Çinli firmalar,

Ankara-İstanbul arasındaki hızlı tren hattının 2. etabının inşası gibi projeler yürütüyor. Çin ayrıca, aralarında İstanbul'a yapılacak üçüncü köprü ile demiryolu ve enerji projeleri benzeri büyük altyapı projelerini yakından takip ediyor. Önümüzdeki yıllarda iki ülke arasında altyapı projelerinde stratejik bir ortaklık oluşacağı görülüyor. Siyasî ve ticarî ilişkilerin yanı sıra askerî ilişkiler de gelişme gösteriyor. Türkiye, Çin'in askerî hava tatbikatı yaptığı ilk NATO ülkesi. İki yıl önce Çin savaş uçakları, sınırlarını ilk kez aşarak, Türkiye'ye gelip Anadolu Kartalı tatbikatına katılmıştı.